

42. Zkouška u Svjatogora

„Áňo, Aničko,“ šeptal Tomáš, strnule se díval do míst, kde mu zmizela, a srdce se mu svíralo. A pak vzteky dupnul a se slzami v očích zakřičel: „Proč se to stalo zrovna nám?“

Dvanáctistěn, v němž byl, se zhoupl a někam s ním klouzal. Skály se rozštěbely ptačím křikem, fialově zasvětlovaly a Tomáš uslyšel hlas.

„Nekřič mi tady, Tomislave, stačí, že tam nahore tak často hulákáš. A vrtět by ses také neměl, víříš vlnění. A měl bys pozdravit. Ten, co tu byl minule, se jinak choval.“

Tom ležel s obličejem na kovové podlaze a bál se vzhlednout. Hluboký chvějící se hlas proložený tónem a pokračoval za hlučného doprovodu mořského ptactva: „Vím, že do našeho knížectví přijдете kdysi v čase někdejších, ale ať procházím všemi prostory a časy, stále ten někdejší necítím. A dokonce ani má zlatovlasá sestra ne.“

Musím najít ségru. Ty divné řeči o budoucnosti v minulosti jsou mi nanic, pomyslel si Tom.

„Jaké divné řeči? To jen vám, lidem zrozeným, plyne čas jednosměrně,“ pravil hlas.

Tomáš nikoho neviděl. Sebral tedy odvalu a řekl:

Ance zněl v uších Tomův vykřik, nevěřícně zírala na pětiúhelníky, v nichž jí zmizel, a zastavovalo se jí srdce.

„Tome,“ šeptala a zoufale ohmatávala šikmé stěny. „Víš, že se nesmíme rozdělit,“ vzlykla a zhroutila se na podlahu.

„Proč jsem tak pitomá a vždycky všechno zvořu? Minule ty tetrahedrony a teď...“

Náhle se rozkřičeli ptáci a okolní prostor zasvětloval a rozhoupal se tak, že propadla do další buňky. A v hebkém tónu uslyšela hlas.

„Proč na návštěvu s sebou neseš slzy beznaděje, Zoranko?“

Anka ležela bez hnutí a očima přejížděla dvanáctistěn. Hlas neznámého neviditelného zněl v jednočárkovém a.

„Dobrý den, Svjatogore,“ špitla a doufala, že ten, co k ní promlouvá, je opravdu Svjatogor a že by jí snad mohl pomoci.

„Pozdravila jsi mě Zoranko, jako ten, co tu byl minule, leč s tvou odvahou je to zlé. Takto bys v čase někdejších neobstála, milutká. Naštěstí ani já, ani má sestra Zlatovláska ten čas ještě necítíme. A oba jsme hledali ve všech časech a prostorech.“

Áňa se nejistě rozhlédla, ale nikoho neviděla. Ležím mu snad v žaludku? Ne, lekla se. Vždyť on je obr a tyhle kabinky a klika-

„Tak teda... dobrý den. Nemohl jsem pozdravit, když jsem nečekal, že tu někdo bude.“

Hlas se podivil: „Ty za mnou jdeš a nečekáš, že tady budu?“

Svjatogor! lekl se Tom.

Okolí zasvětlkovalo a hlas pravil: „Správně, je to mé jméno, ale jméno se může během věků měnit.“

Tom se bál o Anku a ničemu nerozuměl.

„Mohl by ses mi, Svjatogore, ukázat? Takhle je to hrozně divný rozhovor,“ zvolal.

„Z tvého zřetele jistě,“ odpověděl Svjatogor, odmíchl se a celé okolí na chvíli potměnělo. Rozzářilo se teprve, když zase promluvil: „Tomu, jenž tu byl před tebou, se mysl ubírala toliko dvěma směry. Leč ty ani nevíš, na co vše myslíš. A dokonce bys mě chtěl spatřit a pro jistotu na mne svou ruku vložít, Tómo. Což kdybych byl tvé mámení?“

Tom nevěděl, co říct, Svjatogorova slova se mu do hlavy vtírala ze všech stran:

„V Jádrovém schodišti jsi mou podstatu odhalil, a přesto se zdráháš uvěřiti. Já nejsem obr jako ti Kovladovi Asilkové, co stavějí skály a hloubí údolí. Já jsem ten, v němž je prostor i čas. Ten, bez něhož by Země nebyla a nic by nevypadalo tak, jak vypadá. Já ovládám i tebe, tvou výšku, tvůj tvar, avšak ty máš páteř a ruce a nohy a těmi mě překonáváš. Už víš, kdo jsem?“

Okolí potměnělo, skály čekaly na odpověď. Do tryskajícího čistého tónu zaznívalo bzučení jako ve špatně naladěném rádiu. Náhle se vše pohnulo a Tom se odkutálel na stěnu, z níž se stala podlaha.

On je gravitace, zemská tíž, napadlo ho

té chodby vypadají spíš jako... Já mu asi ležím ve střevech!

Okolí znovu zasvětlkovalo a hlas pravil: „Velice dobře, Zoranko, až na jednu věc. Kdybych byl tvůj bratr Tomislav, smál bych se, až bych se za břuch popadal. Ty myslíš, že já, Svjatogor, jsem obr a že střeva mám?“

Páni lidi, kde teda jsem? podivila se.

Svjatogor odvětil: „Jsi uvnitř mě a já jsem tuto všady, i tvou duši procházím. Vidíš mě, aniž tušíš.“

„Tomu nerozumím,“ zabrblala a vtom si uvědomila, že Svjatogora slyší svým vnitřním sluchem a on že čte její myšlenky. Svítivý kov kolem potměněl a ji napadlo, že tohle bude možná ta Svjatogorova rakev. Ale stejně – proč do ní lezl živý?

Stěny zapableskovaly a vzduchem zašveholilo neodbytné, neviditelné ptačí hejno.

„Zoranko z Ránů, když se takto otazuješ, zamysli se též nad tím, proč je bytí a ne nic, proč je Všemohír a ne Zmatek.“

Zarazila se. V hlavě se jí chvěl jediný tón a¹ a Svjatogorovy otázky ji vyčerpávaly. Zkoušela se postavit, ale protože se viděla několikrát, působilo jí to potíže. Jen svízelně odhadovala, kterým směrem je vislele nahoru. Podlaha pod ní se pohnula, jí se zapletly nohy a skulila se do sousedního dvanáctistěnu, položeného níže. Okolní prostor se rozbzučel jak dráty vysokého napětí.

„Ne takto, děvčico,“ zaslechla Svjatogora. „To by nedobře dopadlo, až nadejde kdysi. Nyní mě, Zoranko, poslouchej. Já otázku ti dám. Jestliže správně ji zodpovíš, pak důkaz budu mít, co sudička Štěstěna tvrdí, že ty jsi ta z pravých. Potom ti po-

a cítil se, jako kdyby jím procházela elektřina.

„Správně, Tomislave, jsem Svjatogor, jsem zemská tíž. Vidím, že skutku jsi z těch pravých a že má rada ti může být prospěšnou.“

Tom začal únavou ztrácet vědomí, hlava mu poklesla a padal. Proletěl do sousedního dvanáctistěnu, který s ním opsal dlouhý oblouk. Zvedl se mu žaludek.

„Ne takto, mládenče,“ zaslechl Svjatogora. „To by nedobře dopadlo, až nadejde kdysi.“

Tom se těžce vzpamatovával.

„Vstávej!“ zahřměl mu v mozku Svjatogorův hlas a pak vískot tolíkerého ptactva všude kolem, že opravdu vyskočil a začal před neviditelným hejnem couvat. Zatápal za sebe, nenahmátl nic a už letěl – po hlavě, po zádech.

„Vstaň!“ opět uslyšel Svjatogora. Vískot ptactva byl přímo nesnesitelný, Tom měl dojem, že se v každé následující chvíli na něj ti ptáci vrhnou a poklovou ho.

Všechny stěny viděl pětinasobně, a tak se prostě vrhal z jednoho konce mnohostěnu na druhý, dokud nenašel ten pravý průchodný pětiúhelník. Octl se v dalším dvanáctistěnu, který se zaoblil a vzlétl vzhůru. A potom se vše jen chvělo, a jakmile zaševalili ptáci, začal se Tom sám zvedat.

„Správně, pochopil jsi. Kdykoli zaslechneš tyto zvuky, věz, že jsem s tebou. Pak seber všechny své síly a já tě budu pevně držet na zemi.“

Tom zvedl udiveně obočí.

Svjatogor se otázel: „Divíš se, co to říkám? Žel, na vysvětlování teď není vhod-

mohu. Pokud však odpovíš špatně, za tvé slušné chování ti pomohu vrátit se, víc ode mne nežádej.“

Anka si olizovala popraskané rty a opatrně si sedala, když tu se hrany buňky kolem zaoblily a buňka se s ní propadala dolů. Zvedl se jí žaludek.

Do křiku ptactva Svjatogor pravil: „Jsou dva soupeři, avšak jen jeden, i kdyby sláb byl a nepatrný, má moc toho druhého zahnat. Táže se: Kdo to je?“

Anka si před ptačím vískotem schovala hlavu do dlaní, aby soustředila svou mysl. Těmi soupeři těžko budou běžné armády, přemítala. Svjatogor nejspíš míní soky vznešenější. Co třeba dobro a zlo, anebo oheň a voda?! Ale ne, zamítla obě vnutí. Sakra, já nevím, zazoufala a vtom se vše dalo do pohybu. Mnohostěn s ní proletl ptačími hejny, alespoň tak jí to připadalo. Pak se pohyb zastavil a buňka se chvěla v šeru. Ta otázka, uvědomila si. Nemůžu na nic přijít, mám v hlavě úplné temno. Temno! Anka se opatrně vysoukala na nohy a vykřikla:

„Ti soupeři – jsou světlo a tma! Když zapálím svíčku, její světlo tmu zažene. Ale obráceně to neplatí.“

„Výborně, Zoranko. Tma nemá sílu zapudit světlo. Tma se pouze vrací, ustupuje-li světlo samo. To si pamatuj, to bude v čase někdejších přelice důležité, neboť tehdy i nejjasnější věci budou zatemněny. Proto tě nyní podrobím malé zkoušce.“

Anka udiveně vzhledla a ztratila rovnováhu. Skončila na zemi v naprosté tmě a kolem se vlnil ptačí křik. Svjatogor hřměl:

„Když svět ovládá temnota, co musíš hledat?“

ný čas. Pro tuto chvíli se potřebuješ dozvědět něco důležitějšího –“

Kabinka dvanáctistěnu se s Tomem roztočila a padala.

To už jsem snad mimo zeměkouli, napadlo ho, když úplně bezvládně ležel. Vtom zacvrlikali ptáci a on se co nejbitěji zvedl.

„Výborně, Tomislave, to byla jen zkouška. A přestať se na mne hněvat. Ve věku někdejších tohle cvičení oceníš. Ale čas tady ve středu se líně plíží sem i tam, a proto máš naspěch. Pozorně mi naslouchej. Já Svjatogor objímám zemi a má náruč dosahuje až k mé sestře. Proto cítím každé chvění, každé hnutí přes všechny časy a prostory, a vím, kde se knížectví Jasu nachází.“

Tomáš zakolísal. Znovu se o něj pokoušely mráčky. Svjatogor pokračoval:

„Mnoho lidí snažně pátrá v hlubinách Země, a přesto v ní nic nespátří. Ty ses do hlubin dostal a hodně jsi viděl. Nyní vzhlédneš ke hvězdám. Cestu přes pustou poušť vám oběžnice ukáží.“

Mezi půlnocí a svítáním vyjde oběžnice Velesova, po ní s ranními červánky Zora s oběžnicemi Radegasta a Striboga. Pak zazáří hvězda mé sestry s oběžnicí Dažbogovou. Za světla dne se necháš vésti oběžnicemi Provena a Času, a až oběžnice Perunova vyjde, zastavíte a budete čekat zas na oběžnici Velesovu.“

Tomovi se to nezdálo: „To vypadá až příliš jednoduše, v tom bude nějaký zádrhel.“

„Máš pravdu,“ přisvědčil Svjatogor. „Pustá poušť je kolébka, v níž dřímá Zmijulan. Proto od chvíle, kdy na Zemi padalo plachtoví Sadkovy lodě, vstoupili lidé na poušť jen dvakrát.“

Bytosti Zlaté brány na poušť nemohou,

Ptačí křik a tma byly nesnesitelné.

„Světlo,“ špitla a dvanáctistěn se rozsvítil.

„Vstaň, Zoranko! Kdykoli zaslechneš tyto zvuky, věz, že jsem s tebou. Pak seber všechny své síly, mysl na světlo a hledej světlo.“

Áňa prolétla do sousedního dvanáctistěnu, jenž obrovskou rychlostí zamířil vzhůru. Zalehlo jí v uších, ale i tak slyšela cvrlikat ptáky. Zamrkala: před očima měla jen tmou.

Světlo – nevidím žádné světlo, panikařila. Mít aspoň kousek té lávy...

Ptáci se opět rozkřičeli a Anka se rozhodla: polezu, dokud světlo nenajdu.

„Co hledáš?“ uslyšela Svjatogorův hlas.

„Světlo,“ vzlykla a znaveně se natáhla.

„Měj je tedy,“ pravil Svjatogor, buňka se rozsvítila a ptačí hádání se vracelo.

„Zoranko, znovu se tě táži. Až bude kolem tebe černočerná temnota, až temno ovládne veškerý prostor a ty v něm uslyšíš tyto písňové vlny, co budeš hledat?“

S každým jeho slovem černoty přibývalo a Anka zašeptala:

„Světlo, budu hledat světlo.“

Buňka se otočila vzhůru nohama a Áňa letěla. Když dopadla, uslyšela vlnu ptačího křiku.

„Světlo, mít tak světlo,“ zašeptala vroucně a stěny fialkově zazářily.

„Výborně, Zoranko! Ve zkoušce jsi obstála. Ale čas tady ve středu se líně plíží sem i tam, a proto máš naspěch. Pozorně mi naslouchej. Já Svjatogor objímám zemi a má náruč dosahuje až k mé sestře. Proto cítím každé chvění, každé hnutí přes všechny časy a prostory a znám příběh těch, kdož sídlo sudiček našli. Pustou poušť dvakrát přešli. Poprvé proto, že je-

síla dřímajícího ještěra je ochromuje. Nyní musíš zpět, Tomislave z Ránů. Sestavím a osvítím ti cestu do času a prostoru, kde jsi teď zrozen. Leč našlapuj lehce.”

V Tomovi hrklo: ale já...

„O sestru se nestrachuj.”

„Jak se o ni nemám strachovat?” rozčílil se. „Vždyť kníže Kovlad říkal, že když se rozdělíme, už nikdy...”

„Má pravdu kníže Kovlad, ale já vás tu nemíním skrývat až do doby někdejší. V dobrém jste přišli, v dobrém odejdete, jen kvůli vám napáchám na Zemi i v jejím okolí veliký nelad. To knížata Zlaté brány nevitají. Velmi lípí na všem vžitém, věkovitém – a měřeno délkou vašich životů, někteří takový nelad řeší i po několik lidských pokolení. A teď, pozor!”

Stěny zasvětlkovaly, prostor se rozhybal a Tom sebou raději plácl na pětiúhelník, jenž se právě stal podlahou. A následoval divoký let. Tomáš si připadal jak na horské dráze. Doleva, nahoru, doprava, pád dolů. Zvedal se mu žaludek. Pak se hrany mnohostěnu zakulatily, buňka se prudce roztočila – a nakonec nastal klid. Zaslechl slabé ptačí tikání. Honem, musím jít, začal se zvedat. Podlaha se pohnula.

„Opatrně,” šeptal si a klesl zpátky na čtyři. Rozklepaný se plazil k pětiúhelníkovému světlujícímu otvoru. Střídavě mhouřil levé a pravé oko, ale stejně se mu svítící pětiúhelník rozjížděl na pět shodných obrazců.

„Připadám si úplně namol,” říkal si polohlasně, když se nejjistě střefoval do prostředního. Sláva! Prolezl jsem! A teď dál. Spatřil pětkrát tři východy, dal se tím nejprostřednějším, svítícím. Lezl a lezl, jazyk

jich duše Tři věčná slova sdílejí, podruhé proto, že je pojilo silné pouto. Pouto krve. Nyní, když víš vše, musíš zpět, Zoranko z Ránů. Sestavím a osvítím ti cestu do času a prostoru, v nichž jsi teď zrozena. Leč našlapuj lehce.”

V Ance hrklo: ale já...

„O bratra se nestrachuj.”

„Jak se o něj nemám strachovat?” rozčílila se. „Vždyť kníže Kovlad říkal, že když se rozdělíme, už nikdy...”

„Má pravdu kníže Kovlad, ale já vás tu nemíním skrývat až do doby někdejší. V dobrém jste přišli, v dobrém odejdete, jen kvůli vám napáchám na Zemi i v jejím okolí veliký nelad. To knížata Zlaté brány nevitají. Velmi lípí na všem vžitém, věkovitém – a měřeno délkou vašich životů, někteří takový nelad řeší i po několik lidských pokolení. A teď, pozor!”

Stěny zasvětlkovaly, prostor se rozhybal a Anka sebou raději plácla na pětiúhelník, jenž se právě stal podlahou. A následoval divoký let. Anka si připadala jak na horské dráze. Doleva, nahoru, doprava, pád dolů. Zvedal se jí žaludek. Pak se hrany mnohostěnu zakulatily, buňka se prudce roztočila – a nakonec nastal klid. Zaslechl slabé ptačí tikání. Honem, musím jít, začala se zvedat. Podlaha se pohnula.

„Opatrně,” šeptala si a snažila se lehce balancovat. Vykročila k pětiúhelníkovému světlujícímu otvoru. Rozjížděl se jí před očima na pět navlas stejných obrazců a nepomohlo ani to, když střídavě mhouřila levé a pravé oko. Šněruju to tady jako opilá, říkala si, když místo rovně vykročila doleva a pak zase doprava, ale do mizer-

se mu lepil žízní a nohy i ruce mu umdlévaly. Napadlo ho, že Áňa možná někde leží v bezvědomí. Vtom ji zahlédl. Na opačné straně, než byla jeho trasa. Napětkrát ji viděl, pět Anek baletek se jemně vznášelo na špičkách.

„Áňo!“ vykřikl. Nic. Ani se neotočila a zmizela vzadu.

„Áňo,“ špitl rozčarovane, a když se pokusil za ní projít, zastavila ho průsvitná stěna. Anka je v jiném prostoru! Vrátil se k osvětlenému obrazci. Pak se začaly desky, po nichž lezl, přeskupovat v dlouhou stoupající chodbu a on stále zpomaloval. Další schod. Už nemůžu – ale co Anka?

A teď mu do zvuků jádra vnikl sykot. Láva! vzpomněl si, ale to už se před ním objevilo pět svítících hroud. Takže poslední dvanáctistěn! Lezl pomaloučku. Nesmím to rozhýbat, někde tu je ségra.

ného pětiúhelníku se ne a ne strefit. Páni lidi, já to prolezla! A teď dál...

Zamotala se jí hlava, musela zastavit.

„Sakra,“ sykla. Jak daleko to ještě je? Kdyby se tady tak objevil Tomáš, zatoužila a najednou měla dojem, že se zbláznila. V zaobleném prostoru po své levici napětkrát viděla bratra, jak tam leze po čtyřech.

„Tome!“ vykřikla. Nic. Lezl dál, jako by jí vůbec neslyšel.

Možná z těch zvuků úplně ohluchl, napadlo ji a vykročila za ním. Zastavila ji ale průsvitná stěna. Vytřeštěnýma očima sledovala, jak Tomáš mizí vlevo. Vší silou praštila do stěny, ale docílila jen toho, že se buňka zakymácela. Nesmím to rozhýbat, brácha je blízko – říkála si, a jakmile prošla dalším otvorem, hlavu jí zaplavil sykot a Áňa spatřila pět lávových hroud. Ještě poslední dvanáctistěn – a budu!

Vtom se zahlédli. Ale ještě není vyhráno! Tom Áně naznačil, aby vstoupila do buňky jako první.

„Stůj,“ zašeptal chraptivě, když stanula uprostřed. Ve tváři měla svatý, unavený výraz. Tomáš se k ní v pateru odrazů doplazil a pomaličku se zvedl. Konečně zas oba stojí bok po boku!

Vzal ji za ruku a vybídl: „Raz, dva – a skočíme!“

Přikývla. Těžce dopadli skrz svítící pětiúhelník na schod k lávě. Tam Anka bratra objala a držela se ho jak klíště. Dvanáctistěnné komůrky za nimi se divoce rozkymácely. Musíme se nějak dostat nahoru, nařizoval si Tomáš. Jednou rukou popadl hroudu, druhou podepřel sestru a začali stoupat. Když se dobelhali nahoru, začalo se schodiště otáčet jako šroub, a než se nadáli, stáli tváří v tvář knížeti Kovladovi.